

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke II

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 407.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670056988480/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke II

det første Spørgsmaal er et kort Nei tilstrækkeligt Svar, men ved det andet maae vi opholde os et Øieblik, for at Alt kan gaae ordenligt.

Enten vare Hovedtænkerne — Kant, Fichte og Schelling, med hvad dertil hører — virkelig høist uenige, eller det syndes dem dog selv, og i begge Tilfælde maatte den, der skulde skille deres Trætte ad: udfinde, hvem der havde Ret, eller indsee deres Enighed, der var skjult for dem selv, aabenbar være større Philosoph end de, og man kan da med fuldeste Nøiagtighed sige, de skrev ikke for deres Discipuler, men for deres Mester. Hvem der nu ikke turde troe sig til at være det, og ikke kunde finde sig i den Urimelighed, at troe Een af dem blindt paa hans Ord, noget, der ogsaa kun rimede sig slet med deres Philosophie, han gik nødvendig fra dem, om ikke saa god, saa dog ligesaa klog, som han kom til dem.

Under disse Omstændigheder indsee vi, det var ganske rimeligt og tildeels ganske klogt, at de fleste Bøglærde lode de store Philosopher i strængeste Forstand være Selvtænkere; men hvorledes den sunde Menneske-Forstand kunde tillade dem at pukke paa den Philosophie, de ikke kiendte, og kalde deres Vankundighed om Menneskets Vilkaar og vigtigste Forholde Oplysning, det er saa ubegribeligt, at man trøstig kan paastaae, den tillod dem det aldrig; men en dødsygt Krøblinge-Forstand, den var det, man kaldte sund, som den efter Talebrugen paa en Maade ogsaa var; deres Handtering kaldte de Erfaring; den Alen, hvormed de maalde sig selv, den kaldte de Maalestokken baade for Gud og Mennesket, og det var deres Philosophie.

Naar vi da nu, som hvert fornuftigt Menneske ret nødes til, paastaae, at Erfaring og sund Menneske-Forstand maae indtræde i deres krenkede Rettigheder, før Talen kan være om nogen sand Vidskab, ja, overalt om Noget, da er det vel ikke af, men lige paa Veien at betragte lidt nøiere, hvad det egenlig er, vi tale om, saa vi kan komme efter, baade hvad det er, der har forledt selv de fleste af Tidens ædlere Tænkere til at ivre mod Udtrykkene for al sund Tæknings Grundvold, og tillige see, hvorledes denne Grundvold hænger sammen med den unægtelige Paastand, at Historien er den eneste rette Kilde for menneskelig Vidskab.